

62

Studii filozofice

III

EDIȚIA II

950
De ce trăim?

De Violet

✻ PREȚUL 50 BANI ✻

57,5/8

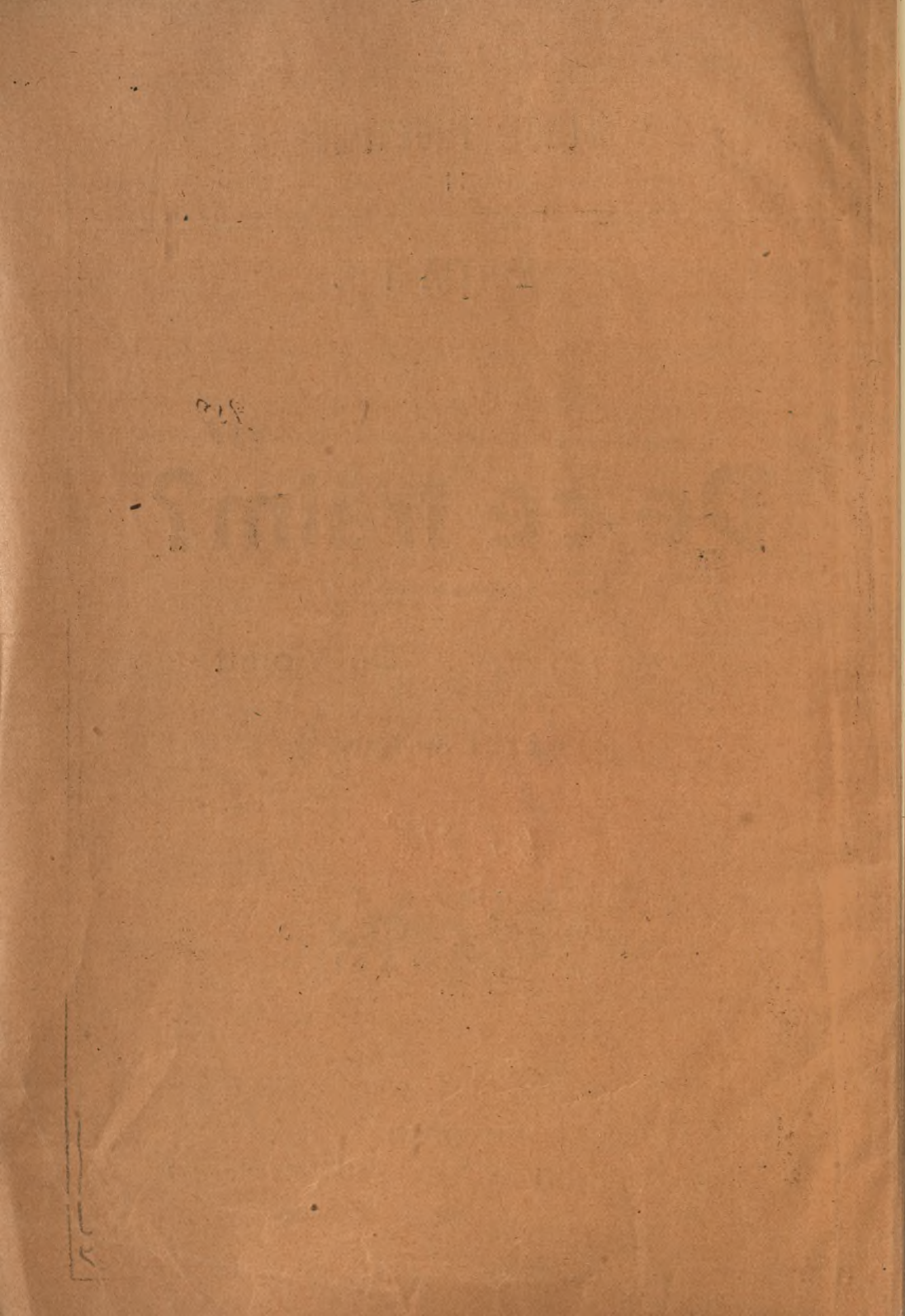
VERIFICAT 2004

VERIFICAT
2019

BUCUREȘTI

189.578
Editura Tipografiei „UNIREA” Calea Moșilor 132

1910

Prietenului

Domnului Sofronie Ivanovici

Publicist

Autorul

536

De acelaș autor :

„Adorate,

poezii. 1904

Studii Filozofice:

- 1. Amorul descris așa cum este.—1908*
- 2. De ce fugim de „moarte“. Ce e viața ce e omul.—1909.*

(Epuizate)

De ce Trăim ?

Înțelepciunile oamenilor mari servesc omnirii precum servește spațiurilor lumina: umple golurile

După cum fiecare lucru își poartă denumirea lui, tot astfel și omul, gradul său de înțelepciune. Și după cum de fiecare lucru se leagă necesitatea pentru care a fost făcut, avându-și gradat și importanța sa, atunci cu noi cum rămâne ? Pentru ce am fost creați ? De ce trăim sau de ce-a fost dat să existăm când apropiindu-ne de ultimele momente, avem puțința de a reflecta că după o viață întreagă, plină de părți încântătoare sau de împrejurări palpitate, aflându-ne pe pragul celui din urmă minut, nu putem conchide pentru-ce am trăit, de ce a trebuit să există și concluziunea care

e ? Ce folos am tras prin faptul că am trecut prin viață, neînțelegând chiar nici pentru ce am pus atâtea stăruinți pentru a o prelungi, când or că am fi trăit 30 40 de ani sau o sută și mai bine, în clipa sucombării ni se pare că am trăit așa puțin că par'că ne-am fi născut eri ?...

Care e scopul existenței noastre ?

O lampă servește spre a da lumină. Un orologiu spre a arăta ora. Și indefinitiv toate lucrurile își au misiunea lor pentru care au fost făcute, dar cu noi ? Dar mai întâi de toate cu corpurile Cerești cum rămâne ? La ce a trebuit să fie când mai întâi de formațiune lipsa lor nu a simțit-o nimeni ! ?

Pentru-ce și din ce au fost făcute astea toate și noi cu Pământul pe care existăm, cu Cer cu Tot, pentru și din ce am fost creați și ce scop vom fi având ?

Care e scopul existenței noastre ? Ce importanță avem și în fața cui ?

. . . . .

O, Doamne ! Am greșit și iartă-Mă dacă într'un moment de rătăcire am dat frâu minții uitându-Te pe Tine și agățându-mă de acest punct pururea de'ntrebare, plin de lașitate, mister și-aprofunziune !

Încă-odată : O, Doamne, iartă-mă !

—
— —

VIOLETT

Minciuna și Adevărul!

Cum ai dori să spun un adevăr când el m'ar pognegri pe mine?

Iacă două *insușiri* ce aparțin de firea omenească și pe cari le întrebuițăm, mai mult sau mai puțin în tot decursul vieții noastre.

Le purtăm cu noi le întrezărim și la alții.

Amândouă întrebuițate la timp ne aduc cele mai mari foloase.

Trăesc aparte una de alta și când *Intâmplarea* le așează față'n-față, atunci se confruntă în modul cel mai puternic: fiecare își caută legitimarea conservându-și drepturile.

Oare focul și cu apa nu sunt în veșnică ceartă? Inșă aranjate în mod științific și practic, produce efectul, pornind mașina.

Cam asemenea lucru se întâmplă și cu aceste două *însușiri*: Intrebuințate cu precauțiune, atașate una lângă alta, rezultatul e corăspunzător.¹⁾

Lucrurile însă nu prea se întâmplă astfel când minciuna *prin imprudență* caută a-și găsi locul, de oarece adevărul atunci își arată sensibilitatea și reclamându-și drepturile, rușinoasă, minciuna declină și e silită să dea fiasco.

Cu toate astea minciuna își are părțile ei superioare adevărului.

Acolo unde cu adevărul dacă l-am spune, ne-ar desonora, minciuna luându-i locul, într'un mod demn de încredere, ne redă onorurile pe cari adevărul ni le-ar pierde.

Cu minciuna nu ne folosim de cât numai ca să câștigăm acolo unde cu adevărul am păgubi.

Minciuna vede mai departe decât adevărul. Dânsa are o prudență prin care caută în orce clipă de atac din partea adevărului să-și conserve stăpânul.

Rareori ne servim de minciună pentru a aduce foloase materiale sau morale altuia. Inșă

---

1) Am spus că atașate una lângă alta de oarece atât adevărul cât și minciuna, câte odată, de nu ar fi combinate, ar aduce cu siguranță dăune pentru acel cărui i se prezintă ocazia să le întrebuințeze.

la cuvinte de blam e întrebuințată mai des.

Privită așa cum trebuie, vedem că minciuna de la prima ei întreprindere, se remarcă cu o cultură și o fineță deosebită, pe când adevărul în vicața omului, se găsește veșnic în starea lui primitivă.

Un adevăr rămâne tot un adevăr. El nu poate fi compus decât numai din lucrurile cari îl arată. Când minciuna trebuie să se bucure de o oare care cultură aleasă de oarece e datoare ca cu părțile ei să compună și să înlocuiască un adevăr în fond neexistent. Finețea i se impune pentru-că dânsa știe mai d'înainte că are de luptat cu părți adverse cari s'ar opune imediat ce i-ar simți grosolănia provenită din imprudență.

Cu toate astea. de și minciuna esențialmente nu compune un adevăr, însă trebuie să cunoaștem că dânsa este adeseori masca frumoasă cu care deghizăm un adevăr urât. Dânsa, e cortina după care se pot ascunde lagunele adevărului, fantazia omului și sticla prin cari deseori vezi adevărul.

Scârbim adevărul urât, ne place minciuna frumoasă.

Minciuna nedescoperită constituie un adevăr curat.

ORIGINA MINCIUNII

Minciuna este o monedă care circulă în toată lumea

Dacă judecăm bine vedem atunci că minciuna își trag origina de la însăși fapta sau intenția omului.

Greșala lui nu e că spune minciuni, aceasta e o însușire la care recurge și cu care l-a înzestrat Natura pentru a se salvă de multe neajunsuri ce i le-ar aduce o împrejurare sau un adevăr nedemn atât pentru el cât și pentru alții.

De altfel, omul, în fond, nici nu se pedepsește pentru-că a spus minciuni ci dacă e descoperit el e pedepsit pentru fapta care a comis-o.

Răul nu decurge de la minciună și dacă cineva dorește să nu o întrebuințeze, trebuie să se ferească de a comite fapte cari să-l împingă spre a se servi de dânsa.

Cercetând vieța unelor animale vom vedea

---

cazuri cari ne arată că și în dânsese se manifestă această însușire care deși nu e pronunțată prin grai și-o arată însă prin viclenie și prefacere.

Firea nu poate fi combătută prin ceva.

Omul pe lângă că se servește prin grai de minciună, el, însă, spre a trage foloase materiale mai mari, aruncă această asimilare a adevărului în spinarea multor preparate și lucruri, cari deghizându-le cu o mică poșghiță de adevăr, dorește ca cu un fond mincinos să profite ca de pe urma unui lucru real. Așa de exemplu: Dorind odată să cumpăr un serviciu pentru ceaiu. de argint, giuvaergiul mi-a prezentat mai întâi obiectul cerut dintr'un fel de amalgam metalic că puteam să jur că e argint curat. Verificând însă lucrul mai de aproape, am cunoscut falșul, refuzându-l. Prin urmare, un falș este astfel alcătuit de om că cu tot d'inadinsul el trebuie să demonstreze un adevăr celor naivi.

Sunt falșuri însă de mai multe categorii, de acte, de lucruri, preparate, etc. precum sunt și celelalte falșuri cari poartă numele de „imitațiuni“, însă falșurile precum și imitațiunile sunt întrebuintate de oameni cu un singur scop și acesta este că: *cu o mincună să poală reprezenta un adevăr* Dar.. *Les affaire sont les affaire,*“ și ca afacerile să meargă strună, omul deghizează lucrurile, întrebuintând mijloacele ce crede că sunt mai bune și îi stă mai grabnic la îndemână.

II

La toate popoarele atât în vechime cât și în timpurile moderne a domnit și domnește ideea că minciuna degradează pe om și îi răpiește din stimă.

E foarte just.

Verificând însă această aparență cu starea de pericol a celui care a mințit, dăm imediat de contrastul cel mare de opinie ce domnește *in majora* și în individul care a trebuit să mintă.

Trebuie știut că minciuna numai atunci aduce daune morale poate și materiale celui ce a spus-o când a avut puțină prevedere, exces și exagerare prea multă, făcând astfel forțamente ca dânsa să fie considerată ca neadevăr.

Trăim în niște vremuri în cari nu trebuie să mai ascundem ceva și e frumos să spunem că ceea ce nu place unei întregi opinii în mod plutitor, place însă câteodată, constrâns, fiecărui individ ce o compune.

Minciuna de toți e huiduită însă de toți e îmbrățișată atunci când are necesitatea să o întrebuințeze.

Lăsând la o parte pe individul de profesiune mincinos care, deși neavând nevoie nu îi displace însă de a minți la ori ce fleac,—să trecem la omul care a trebuit să mintă și a rămas nedemascat—și judecândă-ne pe noi, să răspundem pentru el.

Mai întâi de toate, dacă un om, cu toată cinstea de care se bucură, fără să fi dorit mai înainte sau fără să fi avut cătuși de puțin intenția, fatalmente, întâmplător sau din cine știe ce răsvrătire sufletească isvorâtă spontan, și în care vorba „pardon“ nu încapă sau cuvântul „am greșit“ nu s’ar trece spre a’și lua răspunderea,—ar fi comis un fapt murdar, nedemn pentru el, înjositor față de societate, și de care fapt nu știe altul de cât numai el, la descoperirea lui de autorități sau de acei cărora le pasă, tot coincidental i s’ar lua un interrogator sumar despre acel fapt la care nu a existat martor de cât numai persoana lui și la care probe hotărâte nu pot să existe pentru el, ar răspunde oare că el a comis acel fapt? — O, nu! Ar sfida orice bănuială și ar răspunde

din adâncul sufletului „Eu nu am nici o cunoștință de așa ceva“ sau alte cuvinte cari ar înlocui acelaș înțeles.

Astfel fiind, a spus pur și împuternicit pe neprobe — o minciună.

Dacă însă ar fi arătat adevărul precum că el este autorul aceluia fapt poate hidos — ceea ce nu se poate întâmpla niciodată dacă nu poți fi descoperit, — justiția și-ar fi îndeplinit misiunea față de mulțimea poporului care l-ar fi blamat.

Trebuie să mințim acolo unde cu adevărul ne-am pierde prestigiul dacă l-am spune.

III

CE ESTE UN ADEVĂR?

Adevărul este un fapt arătat în deplina lui goliciune

CE ESTE MINCIUNA ?

Minciuna este un acoperământ al unui fapt care mijlocește spre a nu demască unele părți grave, nedemne de văzut. Și prin această mijlocire minciuna adeseori devine locuitoria adevărului.

DE CE MINTIM ?

Mintim prin faptul că adevărul nu ne doare binele întotdeauna.

57.518

Adevărul pentru om este prietenul care câte odată devine dușmanul cel mai înverșunat; și dacă minciuna nu ar căuta să-l împacă și să-i ție locul, atunci adevărul și-ar face din stăvânul lui o victimă.

* * *

În multe împrejurări a le vieții avem im-
perioasă necesitate a ne servi și de un nea-
devăr, și aceasta spre bunul mers sau spre
neduratarea vreunei afaceri. Mai avem nevoie
de un neadevăr când câteodată privește de
menținerea onoarei, atât personale cât și poate
a apropiaților noștri; în a înlocui o eschivare
sau o neglijență și în alte motive cum ele se
pot prezintă.

* * *

Toate minciunile sunt pronunțate spre a
folosi scopului pentru care dăusele au fost
pornite.

Că minciunile câte odată sunt descoperite
și dăunătoare atunci, aceasta depinde de
modul cum ele au fost pregătite sau după
împrejurările cari le înconjoară.

* * *

În totdeauna minciuni i se dă drumul ca
în prima linie să poată deservi servi o cauză. Că

poate uneori mințim pentru alții, aceasta însemnează că vrem să menținem la bună ordine situația aproapelui spre a nu periclita întrucâtva pe a noastră.

Sunt cazuri în cari mințim pentru alții și nu spunem adevărul, numai spre a nu ne simți noi culpabili de răul ce l-am aduce cuiva prin faptul că am spus adevărul.

* * *

Printr'o minciună a scăpat pe vremuri un om de la moarte. Prin urmare, minciuna i-a salvat viața.

Ce poate fi mai folositor atunci când numai minciuna e capabilă să ne salveze?

* * *

Sunt minciuni înălțătoare...

Sunt oameni cari își dau aere și cari nu le aparțin. Așa de exemplu: Am auzit pe cineva spunându-mi că are în cutare loc o moșie. Am aflat în urmă că nu era stăpân pe mai mult de cât purtă pe el.

O fată mi s'a recomandat la un bal că e studentă la Facultate, când... aflu în urmă că e croitoreasă.

Sunt oameni cari nu caută că minciunile lor se pot descoperi în urmă; ei au trebuință de *moment* și prin diferite mijloace caută să și-l satisfacă.

Minciuna descoperită întotdeauna aduce desconsiderație, însă tendințele ei servește veșnic spre a scoate în relief un adevăr neexistent sau spre a da adevărului amar un ton mai dulce.

* * *

Ca atașat pe lângă multe împrejurări în cari minciuna ia naștere mai este un fapt din care dânsa isvorăște te miri cum, din senin. Așa de exemplu; Pe lângă alte multe întâmplări la o sinucidere, apropiații sinucigașului opineză în diferite chipuri cauza sinuciderii — dacă dânsa nu este stabilită în mod cert, — cari opiniuni, ajungând la urechile altora, aceștia, transmit altora și mai depărtați felurite motive cari le dau ca făcând parte din cauza sinuciderii, așa că pe lângă un mic adevăr, care există în realitate, se formează o pleiadă de minciuni cari din ce se depărtează și până ajung la punctul de oprire se îmbracă într'o formă tot mai uimitoare, tot mai senzațională astfel că, dacă judeci bine, din toată cauza aceastei sinucideri nu mai poți trage nici-o concluzie câtuși de puțin verosimilă.

Făcând acum comparație celor de mai sus, extrag concluziunea că: *Minciuna e ca râul: din ce se depărtează de izvor, devine tot mare.*

* * *

Ca să nu existe minciuna, ar fi trebuit mai întâi ca Natura să nu fi lăsat omului să se poată servi de instinctul răului, vicleniei, prefacerii, etc.

Atunci ar fi fost o lume ideală și plină numai cu apucături și adevăruri curate și inocente.

IV

ADEVĂRUL :

Mă fălesc și sunt mândru pentru-că numai eu reprezint totul în starea lui naturală.

MINCIUNA :

Ca tine mă mândresc la fel căci și eu reprezint în stare₁ lui naturală un lucru când nu sunt descoperită.

— —

ADEVARUL :

Eu aduc lumină tuturor în toate privințele.

MINCIUNA :

Și eu sunt întrebuințată ca să folosesc la toți acei ce vor să mă îmbrățișeze.

ADEVĂRUL :

Mie-mi sunt deschise toate ușile.

MINCIUNA :

Și eu locuiesc în toate casele.

ADEVĂRUL :

Cum, adică vrei să spui că mi-ai luat locul ?

— —

MINCIUNA :

Acolo unde tu nu ești capabilă, sau nu îți dă mâna să te dai pe față, oare nu îți iau eu locul ?

ADEVARUL :

Ce, nu cum-va vrei să crezi că ți se da prioritate ?

MINCIUNA :

Acolo unde nu poți tu răspunde, răspund eu.

ADEVARUL :

Sunt plăcut auzului.

MINCIUNA :

Atunci când nu ești groasnic, când nu reprezinți ceva murdar, când nu ești urmărit de vină.

ADEVARUL :

Mă onorează toți și toți vor să mă auză.

MINCIUNA :

Sunt întrebuințată de oricine când
trebuie să aduc foloase.

ADEVĂRUL :

Lămuresc Justiția.

MINCIUNA :

Eu caut să ocrotesc pe acela pe care
prin tine trebuie să fie condamnat.

ADEVĂRUL :

Sunt înfățișarea care nu permite replică.

— —

MINCIUNA :

**Rămâne satisfăcut de mijlocirea mea
acela cărui i-am adus servicii.**

ADEVĂRUL :

Eu nu induc în eroare.

MINCIUNA :

La toți caut să le viu înajutor.

ADEVĂRUL :

Redau drepturile fiecăruia.

MINCIUNA :

Pe mulți îi scot din primejdii.

ADEVĂRUL :

Sunt onorat de toți.

— —

MINCIUNA :

Atunci când ceea ce reprezinți produce
onoare.

ADEVĂRUL :

Eu reprezint o virtute.

MINCIUNA :

Eu vreau să le reprezint pe toate...

